

OOST EN WEST

Officieel Orgaan der Koninklijke Vereniging „Oost en West“
Uitgave Schefferdrukkerij, Dordrecht, Wijnstraat 47, Tel. 5700

ADRES DER REDACTIE:
Dr. Kuyperstraat 5, Den Haag;
tel. redactie: 115936, giro 14574

CONTRIBUTIE:
Leden: minimum f 5.— per jaar
Donateurs: minimum f 10.— p. j.

Japan wint den oorlog

De Japansche oorsprong van de republiek is zoo menigmaal ontkend, dat het wel uitermate nuttig is haar met kracht van argumenten onweerlegbaar bewezen te zien. Voor sommigen was nieuw bewijs niet noodig. Zij konden hun overtuiging terzake reeds steunen in het feit, dat blijkens het Rapport-Visman in 1941 zelfs de extreme groepen der Inheemsche nationalistien wel is waar ruimer staatkundige zelfstandigheid verlangden, maar dat verbreking van de banden met het Koninkrijk door geen hunner, ja, door niemand in Indië, van welken landaard ook, werd voorgestaan. Reeds uit dit zoo duidelijk vastgelegde feit mag men de doorwerking van Japanschen invloed aanwijzen als oorzaak van het streven naar bestending eener republiek, die in feite, formeel en officieel, door den Japanschen opperbevelhebber vlak vóór Japan's capitulatie werd geproclameerd.

Het feit zelf mocht daardoor reeds vaststaan, minder duidelijk was het hoe de Japanners er in slaagden deze omwenteling te veroorzaken. Wel zijn sinds Augustus 1945 terzake veel gegevens bijeengebracht, wel beschikken wij thans over een aantal rapporten over den Japanschen tijd, wel zijn ook in eenige boeken over den bezettingstijd gegevens opgenomen, doch over een samenvattende beschouwing werd door het Nederlandsche publiek nog niet beschikt. Dit is thans wel het geval. Een kort en bondig overzicht door den assistent-resident D. H. Meyer geeft in kort bestek een zoo helder en begrijpelijk relaas met name van de politieke actie der Japanners en haar weerklank in bepaalde Indonesische milieus, dat ieder thans over onomstootelijke gegevens kan beschikken, welke leeren hoe de republiek ontstaan is.

„Japan wint den oorlog“ *) heet dit boek en het vormt trieste lectuur. Het gevoel van beklemming, waarmede men de lezing aanvangt, stijgt telkens tot verontwaardiging en tot ontzetting. Men ziet een tragedie zich voor zijn oogen afspeelen. Men ziet hoe, terwijl Nederland de felste onderdrukking van de Duitschers had te doorstaan, de Japansche vijand zich van even wreede middelen bediende. De samenhang dier middelen, het doel dat er mede werd nagestreefd en het resultaat, dat er mede bereikt werd, worden scherp en helder in dit boek uiteengezet.

Iedere Nederlander, die zich eenig oordeel over de situatie in Indië wil vormen, zal hiervan MOETEN kennis nemen. Zelfs Nederlanders, die den Japanschen tijd in Indië zelf doorbrachten, zullen niet alleen vele hun nog niet bekende gegevens aantreffen, doch tevens het bewijs vinden voor een samenhang, welke tevoren nog niet zoo duidelijk werd aangetoond.

*) „Japan wint den oorlog!“ Documenten over Java, door D. H. Meyer, assistent-resident. Uitg. N.V. Leiden-Nypels, Maastricht.

„Drie-een-half jaar stonden de millioenen van Indonesie's volken weerloos bloot aan de inwerking van deze virulente propaganda. Dat zij niet nog dieper inwerkte en een nog algemeener verbreiding vond, komt, doordat de Japansche aanwezigheid in Indië door de omstandigheden een tweevoudige uitwerking had.

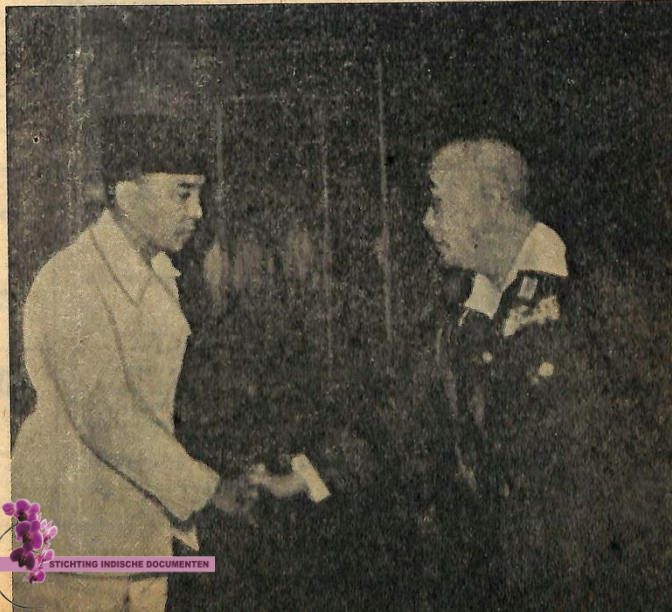
De Japanners stonden voor een uiterst moeilijke en in de praktijk nauwelijks uitvoerbare taak. Zij moesten:

1. de volken van Indonesië overtuigen, dat het schrikbewind der Nederlanders voor goed ten einde was, dat Japan de sterkste mogendheid ter wereld was en dat Japan de Indonesische volken Oostersche vrijheid zou brengen na Westersche onderdrukking;

2. de Japanners moesten tegelijkertijd alles wat de landen en volken van Indië konden voortbrengen aan grondstoffen en werkkraft om den oorlog te helpen winnen, gebruiken.

Het spreekt vanzelf, dat naarmate men deze tweede doelstelling scherper en krachtiger nastreefde, het bereiken van het eerste doel moeilijker werd. Omgekeerd zou het wijden van alle aandacht aan het winnen van de instemming en de sympathie der Indonesische volken, het nemen van maatregelen om het tweede doel te bereiken — versterking van de oorlogsmacht — belemmeren.

De Japanners, beide doelstellingen tegelijkertijd met alle kracht nastrevende, hetgeen geschiedde door instanties die vrij onafhankelijk van elkaar werkten, werden geleidelijk door het verloop van den oorlog gedwongen vooral den nadruk op het laatste te leggen. Ze moesten daartoe alles wat Indië kon voortbrengen en wat nuttig voor de oorlogvoering was uit-

De historische ontmoeting van Ir. Soekarno met den Gunseikan, den Japanschen opperbevelhebber op Java

BEROEPSKEUZE

's Maandagsavonds van
7 tot 8 uur en volgens
afpraak

KOSTELOZE VOORLICHTING

Psychotechnisch, medisch en graphologisch
onderzoek.

- Totale kosten f 40.--
- Spoedgevallen voorrang
- Zo nodig rapport binnen 2 dagen

Brochure 100 P 2 met nadere gegevens wordt U
gaarne toegezonden door het

PSYCHOTECHNICUM

der

NED. STICHTING VOOR ORGANISATIE

Achter St. Pieter 23-25 NSO Tel. (K3400) 12328 en 16484

UTRECHT

U gaat naar Indië?

Dan een

Wereld-Ongevallen-Polis

van „De Zeven Provinciën”

Ongeacht waar U zich ter wereld
bevindt, of U reist per **SCHIP** of
per **VLIEGTUIG**,
„De Zeven Provinciën Wereldpolis”
is steeds geldig, met inbegrip van
het Molestrisico.

↓
Uw Makelaar
verschafft U
gaarne
inlichtingen

Vandaag een cliënt
Morgen een vriend.

Assurantie-
Maatschappij

„De
Zeven
Provinciën”
n.v.

Javastraat 1a
's-Gravenhage

VOOR POSTZEGELS ENGELKAMP!

AANKOOP
VERKOOP
VEILINGEN

THEO ENGELKAMP, Den Haag
Lange Poten 7a
Telefoon 113853

G. J. R. VAN DER GAAG & ZN

Groenmarkt 27, Den Haag
Telefoon No. 112512

Drogerijen - Chemicaliën

Depôt der meest bekende
Binnen- en buitenlandse Spécialités

Stelt U belang in de verschijning van een Encyclopaedie,
volgens een geheel nieuw systeem, waarbij vele bezwa-
ren, die tegen de van oudsher bekende encyclopaedie
bestaan zijn opgeheven? Zoo ja, vraagt dan toezending, bij
verschijning, van een prospectus betreffende de E.N.S.I.E.

Boekhandel P. v. Ketel

G. J. VAN DRIMMELEN, L. v. Meerdervoort 198b
's-Gravenhage. Telefoon 330481.

HOYNG

Het beste
en oudste magazijn
voor

GESCHENKEN

„Bagatelle”

PASSAGE 61 - DEN HAAG
Telefoon Café 114047
Telefoon Dir. 180788

Café-Concert

RESTAURANT 1e ETAGE

Operastudio

VAKOPLEIDING VOOR JONGE KUNSTENAARS
in vocaal-dramatische kunst, operette- en opera-koor

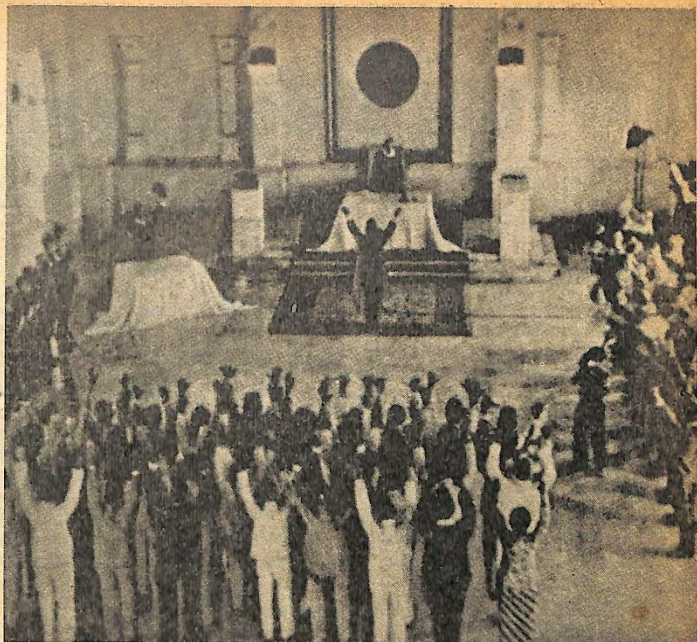
Instuderen ensembles en fragmenten, dramaturgie
en analyse inbegrepen. Opvoeringen door de jonge
kunstenaars worden voorbereid.

Inlichtingen: Schepenstraat 89A, Tel. 45499, Rotterdam

De historische begroeting van Minister-President Tojo in het Paleis Koningsplein door Indonesische volksleiders die de Japansche eeregroet brengen.

voeren; zij moesten derhalve geen ton scheepsruimte beschikbaar stellen voor onmisbaren import in Indië. De Japanners hebben dan ook alles wat Indië voortbracht aan oorlogsmateriaal en voedsel het land uitgevoerd; dat in de havens nog vrij veel achter bleef, kwam alleen doordat de scheepsruimte te kort ging schieten. De Japanners hebben geen vezel textiel, geen stuk kleding, schoeisel of medicijn ingevoerd. Het gevolg was, dat de bevolking na enkele jaren in lompen ging en dat de tropenziekten weer onbelemmerd om zich heen gingen grijpen. De Japanners hebben ten slotte vele tienduizenden Indonesiërs als slaven weggevoerd naar verre streken vanwaar de meesten hunner nimmer zijn teruggekeerd. Daarbij werd met name op Java door een wreede en genadelooze afpersing de bevolking zoozeer van de voornaamste voedingsmiddelen beroofd, dat plaatselijk hongersnooden ontstonden, terwijl nochtans een groot deel der akkers onbebouwd bleef liggen.

Deze gevolgen van het Japansche bewind waren een onoverkomelijk beletsel voor het verdere doordringen der Japansche propaganda, in de breede massa. Waar die scherpe, omwoelende en diep doordringende propaganda wel ingang vond, was in zeer bepaalde thans wel nauwkeurig aan te duiden kringen. Dit was allereerst bij een deel van die ontwikkelden, die reeds vroeger van grieven en ambities vervuld waren. Dat was verder bij een deel der semi-ontwikkelden, een deel der jeugd en ten slotte bij die elementen, welke elke samenleving nu eenmaal bezit: de menschen die alleen het directe voordeel en gemak zien. De Japansche propaganda heeft zich naast massale bewerking gespecialiseerd op al deze groepen afzonderlijk. Zij heeft leidende figuren der inheemsche wereld naar zich toe getrokken, deels met voorspiegelingen, idealen en beloften, deels met het stoffelijk loon van hooge ambten en

salarissen. Zij heeft zich tot de heffe des volks, tot de semi-crimineele elementen der groote hoofdsteden gewend, om recruten te vinden voor de Indonesische onderdelen der Japansche weermacht. Zij heeft ten slotte stelselmatig, met een misdadige consequentie en met duivelsch talent den geest verstrikt en de gemoederen beneveld van een deel der jeugd van 12—20 jaar. Zij heeft deze kinderen misleid en misbruikt; zij heeft ze afgericht tot velerlei wapengeweld; zij heeft hun geest verdoofd met leuzen en hun gemoederen vergiftigd door een felle leer van haat.

- Alles, alle trekken in het beeld van Java, enkele maanden na Japan's capitulatie, zijn herkenbaar. In dit placide en vriendelijke gelaat van den Javaan zijn de trekken van een boosaardigen haat gegrift door een Japansche meesterhand. In het rustige gemoed van den Javaan zijn vonken van hebzucht, geweld en onverdraagzaamheid ontstoken en aangeblazen door Japanners.

Wat in de uiteenzetting van den heer Meyer vooral tref, is de welhaast diabolische stelselmatigheid der Japansche actie. Zij begon aanstonds steun te zoeken in bepaalde deelen der Indonesische bevolking, welke voor haar propaganda het meest toegankelijk waren. Zij heeft vervolgens de z.g. 3-A-beweging georganiseerd en zij heeft tegelijkertijd deze Japansch-Indonesische Tri A-beweging haar doelstelling gedictieerd:

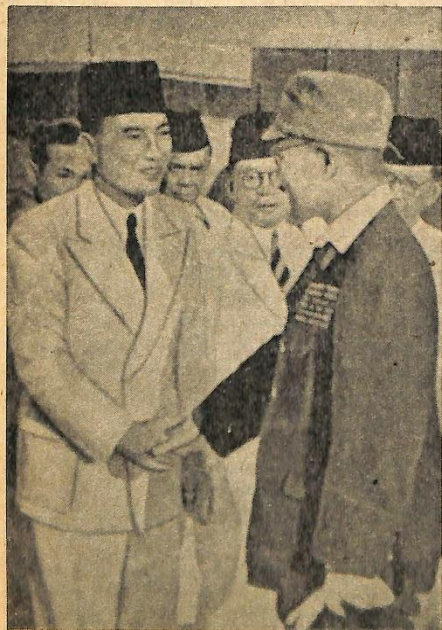
1. de elimineering van alle Europeesche invloeden;
2. liquidatie van het vooroorlogse politieke en sociale leven;
3. het verspreiden van de gedachte, dat Japan het centrum is van Groot-Oost-Azië.

Op deze 3-A-beweging volgde de Poetera-beweging, volgde ook de arbeidsdienst, terwijl deze Poetera-beweging overging naar de Djawa Hookookai, waarna weer de stichting van het vrijwilligerscorps Hei-Hō volgde.

De volgende schrede op deze weg vormde de Perhimpoenan Kebaktian Rakjat met de voortgaande mobilmaking der geheele Javaansche maatschappij voor de oorlogvoering.

(Zie vervolg blz. 13)

De historische handdruk van den Japanschen Minister-President Tojo met Ir Soekarno op den achtergrond de andere drie der „Empat serangkai“: K.H. Mansoer, drs Moh. Hatta en Ki Hadjar Dewantara.

Nederland helpt Indië

Oud-Minister Welter, Voorzitter der Stichting „Nederland Helpt Indië“, en Voorzitter onzer Koninklijke Ver. „Oost en West“, hield onlangs een radio-rede, waaraan het volgende is ontleend:

Het is al weer geruimen tijd geleden, dat ik U mocht spreken over „Nederland Helpt Indië“.

Denkt niet, dat dit is omdat wij U niets te vertellen hadden over ons werk, over wat wij gedaan hebben voor onze land- en rijksgenooten hier en ginds. Er is veel, heel veel gedaan, maar als echte Nederlanders zijn wij een beetje schuw voor propaganda, voor het houden van praatjes over onszelf en ons werk, die allicht gauw gaan vervelen.

Ik geloof, dat we goed gezien hebben. Onhoorbaar groeit de rijst, zegt 'een Javaansch spreekwoord en bijna geruischloos zijn wij in het jaar, dat sinds onze oprichting verstreek, gegroeid van niets tot een stichting, die 7 miljoen gulden bij elkaar bracht en daarvan bijna 6 miljoen uitgaaf.

Het is werkelijk een reusachtig bedrag dat U, mijn waarde luisteraars, hebt bij elkaar gebracht, voor het grootste gedeelte in kleine giften, maar U weet het: vele kleintjes maken één groote. Wat is er al niet gedaan voor het geld, dat U heeft bij

elkaar gebracht? Wij hebben voor miljoenen extra-voeding naar Indië kunnen sturen: melk, pap, beschuit, vleesch- en visch-conserven, jams, vruchtensappen, medicijnen, alles ten behoeve van de bevolking van Indië, bruin en blank beide. Hoofdzakelijk zijn deze voedingsmiddelen verstrekt als extra-voeding aan hospitalen, waar degenen werden ondergebracht met de ergste gevolgen van de beestachtige behandeling die de Jappen onze land- en rijksgenooten deden ondergaan, en voorts in scholen op Java en alom in den Archipel.

Ik wilde, dat ik U deelgenoot kon maken van de rapporten, welke wij ontvangen over de ontvangst van de kisten met voedingsmiddelen van „Nederland Helpt Indië“ in een of andere afgelegen negorij in de Buitengewesten, hoe bij de eerste distributie een feestje wordt gearrangeerd met doeken met opschriften: Nederland Helpt Indië in een of andere speekwartiertje der scholen door de kinderen en vuurtje wordt aangelegd en onder leiding van een onderwijzeres de pap wordt opgewarmd en vervolgens opgesmuld!

Alles tezamen genomen is bijna 4000 ton aan versterkende middelen d.i. bijna 4 miljoen kg. door ons naar Indië gezonden. Dit is 33% van al het in Indië ingevoerde voedsel en bijna 80% van al het voedsel, dat geschonken werd aan Indië.

Onlangs bereikte ons het verzoek van onze vertegenwoordiging in Indië om eenige honderden kilo's speciale soorten kindermelk per vliegtuig naar Indië te zenden, ter voorziening in een plotseling opgekomen dringende behoefte, waarmede het leven van een aantal kinderen gemoed was. Dank zij de hulp van de K.L.M. konden wij aan dit verzoek voldoen, waardoor een aantal kinderlevens kon worden gered.

U weet, dat Indië eerst door de Jappen, daarna door de extremisten voor een goed deel is leeggeroofd, aanvoer van katoen is jarenlang achterwege gebleven, zoodat op het gebied van textiel een schromelijk tekort bestaat. Wij hebben getracht dit tekort eenigermate aan te vullen door uitzending van honderden meters katoen, hoofdzakelijk voor lakens en sloopen, die ginds al even zeldzaam zijn als hier. Ook dit is een liefdeswerk geweest, dat in de hoogste mate is gewaardeerd. Dit alles is mogelijk geweest door Uw hulp, door die tienduizenden kleine giften, die het Nederlandsche volk in zijn liefderijke barmhartigheid heeft willen schenken ten bate van zijn lijvende broeders en zusters in Indië.

Ziet, dit is de beste propaganda, die met mogelijkheid gemaakt kan worden voor de eenheid des Rijks, want dit is de praktische beleving van die eenheid door U, U allen hoorders, die zeker niet in overvloed badend, van het weinige dat gij hadt nog hebt afgestaan om hen te helpen, die er nog slechter aan toe zijn dan gij. Hiermede bracht gij cement aan in het gebouw der rijkseenheid, dat zelfs de ergste kwaadwilligheid of domheid niet kan teniet doen.

En nu heb ik nog niet gesproken over de hulp en den steun, die werd verleend aan onze gerepatrieerde landgenooten, die beroofd en berooid hier terugkwamen.

Mr K. P. J. van Kettwich Verschuur, directeur-generaal van het Nederlandsche Roode Kruis wordt op het vliegveld Kemajoran welkom geheeten door Dr. W. Doorenbos, vertegenwoordiger van het Nederlandsche Roode Kruis in Indië

Generaal-majoor Dürst-Britt, Commandant van de 7 Decem-ber Divisie, na aankomst op het vliegveld van Batavia.

Wij hebben, dank zij Uw bijdragen, iets kunnen doen om hun den overgang naar het leven in Nederland te vergemakkelijken. Wij organiseerden de bekende dekenpakketten, pakketten met aanvullende kleding, hielpen hen aan goedkoop huisraad, bedden, borden, lepels, enz. Op dit gebied is door verschillende afdelingen bewonderenswaardig werk verricht.

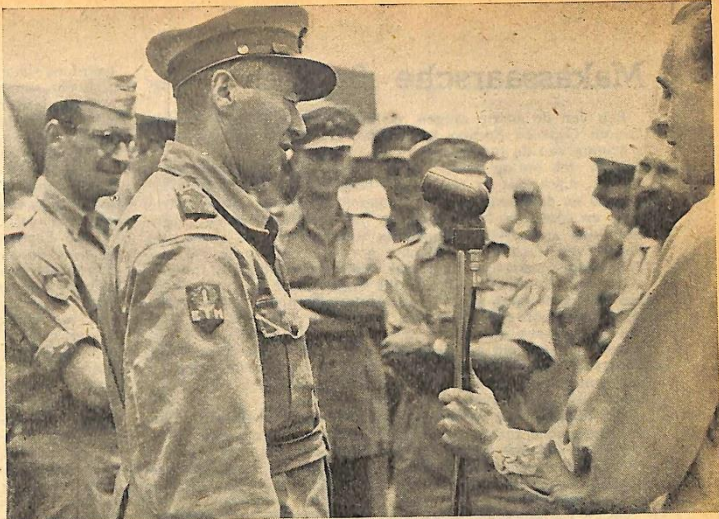
Wij staan nu voor het probleem eenige duizenden evacués, die in de zomermaanden hier zijn gekomen en aan wie geen winterkleding door den reparatieerdienst is uitgereikt te helpen aan warme kleding.

Warme kleding is in ons land uiterst moeilijk te krijgen, zoodat ik met recht van een probleem sprak. We trachten nu, aan de gerepatrieerden, waaronder er velen zijn, die nog nimmer in Nederland zijn geweest, een wollen trui te verschaffen, kosten f 150.000.—. — Ik haal dit aan als voorbeeld, om U te doen zien hoe elke hulpverlening, hoe gering ook, door het groot aantal personen dat er voor in aanmerking komt, altijd een zaak wordt van tenminste tienduizenden guldens.

En er komen nog vele duizenden uit Indië terug, moe, uitgeput, berooid. We kunnen hen niet in den steek laten, is het niet? U zoudt het niet willen en niet kunnen.

Ik ontvang roerende brieven soms in gebrekkig Nederlandsch van menschen, die mij vragen, hoe zij den winter in moeten gaan zonder warme kleding, van moeders wier kinderen ziek zijn geworden door onvoldoende lichaamsbeschutting. Daaraan moet iets gedaan worden. En op het gevaar af onbescheiden te zijn, vraag ik U: kijk eens na of ge nog ergens een warme rok, een jas of wat ondergoed vindt en zend het aan de plaatselijke afdeling van Nederland Helpt Indië. Ge zult zelden de gelegenheid hebben een goede daad té doen, die zoo dankbaar zal worden aanvaard als deze.

Sinds eenige maanden zijn we bezig iets te doen voor verbetering van de levensomstandigheden in de kampen op Java,

Want nog altijd leiden duizenden van onze landgenooten in kampen een eentonig en somber bestaan, dat hoewel beter dan onder de onmenselijke Jappen, toch nog van dien aard is, dat het een plicht van naastenliefde is, daarin verbetering te brengen. Verbetering door gelegenheid tot verzet en amusement, verbetering ook in woning en huisraad.

Het valt geheel buiten onze financiële kracht iets te doen voor sociaal werk onder de massa der inheemsche bevolking, maar de intellectuele bovenlaag der bevolking zouden wij gaarne in onze zorg betrekken. Het betreft hier een deel der inheemsche bevolking, dat ons cultureel zeer na staat en voor wie ontspanning en enkele eenvoudige intellectuele genoegen, boeken, films, evenzeer een behoefte zijn als voor onze landgenooten.

En nu weet U natuurlijk al wat ik aan het slot ga zeggen. Ja, het is zoo, we hebben geld noodig, veel geld, zooveel als U missen kunt. De ontzaglijke nood, die op elk gebied nog in Indië heerscht is voor het overgrootste deel niet opeens te lenigen, niet door ons en door niemand. Maar wat wij kunnen doen is de wil toonen, zooveel het kan, nood te lenigen en lijden te verzachten, door een gebaar van vriendschap en mededoogen met hen, die door het lot zoo zwaar zijn getroffen, getroffen in hun lichaam, wat erger is ook in hun ziel door het onherstelbaar verlies van zoovelen, die ondergingen in den strijd tegen den Jap of in de kampen en ballingsorden, waarheen ze werden gezonden.

Gedenkt daarom onze groote inzameling, die dezer dagen begint, elk kwartje, elke gulden, dien ge geeft is een daad van rechtstreeksche barmhartigheid. Er staat in het Boek der Spreuken, dat een goede tijding uit een ver land is als koud water op een vermoeide ziel.

Laat de uitslag onzer inzameling zijn, dat naar het verre land Indië de goede boodschap kan worden gezonden, voor de vermoeiden naar geest en naar lichaam ginds, dat Nederland alweer Indië heeft geholpen met eenige tonnen.

ONS GIRONUMMER IS: 5005001

Generaal-Majoor Wilsen, kwartiermeester-generaal der 7 Decem-ber Divisie.

Makassaarsche Brieven

Makassar,
1 Oct. 1946

Een van de eerste dingen, welke na de bevrijding van de Groote Oost en Borneo ter hand werden genomen, was de wijziging van de rechtspraak.

Voor den oorlog hadden wij in Indië de gescheiden rechtspraak, d.w.z. dat er een aparte rechtspraak was voor Europeanen en daarmede gelijkgestelden (o.a. de Japanners) eenerzijds en één voor Indonesiërs en niet met Europeanen gelijkgestelden anderzijds. Europeanen werden berecht door de Raden van Justitie (die slechts gevestigd waren te Batavia, Semarang, Soerabaja, Makassar, Padang en Medan); Indonesiërs door Landraden. Tegen dit onderscheid in rechtspraak bestond reeds jaren groot bezwaar niet alleen van Indonesische zijde, maar ook en vooral van Chinese zijde. Het was deze bevolkingsgroep een doorn in het oog, dat de Japanners wel waren gelijkgesteld wat betreft hun rechtspraak en zij niet. Het onderscheid was gegrond op het verschil in rechtsbehoefte en rechtontwikkeling wat weer samenhang met het verschil in ontwikkeling en levensomstandigheden.

Het bezwaar, dat werd aangevoerd door hen vallende onder de Inheemsche rechtspraak was in hoofdzaak gebaseerd op de wijze waarop het vooronderzoek werd verricht. Dit was n.l. in handen van het Binnenlandsch Bestuur en werd gevoerd door van dit bestuur afhankelijk dja's en districts- en onderdistrictshoofden.

Bij de Europeesche rechtspraak werd dit vooronderzoek geleid door een juridisch geschoold openbaar Ministerie. Dat dit bezwaar inderdaad gemotiveerd was, kan iedereen aanvoelen. De reden, dat niet tot algeheele gelijkchakeling van de rechtspraak werd overgegaan, was gelegen in het feit, dat in de eerste plaats het aantal beschikbare juridisch geschoolden absoluut onvoldoende was om alle in Indië gevestigde Landraden om te zetten in Raden van Justitie, terwijl deze omzetting bovendien financiële consequenties medegebracht zou hebben, welke de begroting van het Departement van Justitie zeer hoog zou hebben gemaakt, waartegen zeer zeker vele bezwaren zouden zijn gerezen.

Reeds lang voor den oorlog bestond de z.g. unificatiegedachte en deze was ook in zekere onderdeelen reeds doorgevoerd en wel bij een geelste van het materieel recht, n.l. bij het strafrecht. In 1918 is een voor alle bevolkingsgroepen gelijkgesteld wetboek van Strafrecht ingevoerd. Voor invoering van een gelijkgesteld civielrecht werd de tijd nog niet rijp geacht. Zoolang we niet leven in een gemeenschap waarin alle burgers zich door dezelfde rechtsregelen gebonden voelen en deze kunnen aanvaarden is unificatie praktisch niet mogelijk. En dit is in Indonesië zeker nog niet het geval, immers het Europeesche recht is scherp en zeer individueel, zooals duidelijk tot uitdrukking komt in het Wetboek van Koophandel; het Indonesische recht stoelt in hoofdzaak op de gemeenschap, de desahuisshouding, kortom is adatrecht. Deze beide rechtsoorten zijn historisch door de eeuwen heen gegroeid en kunnen niet zonder meer worden gelijkgeschakeld zonder dat beide partijen

daardoor schade lijden in hun rechtsgevoel. Wat wel mogelijk is, is een samensmelting van het formeele recht.

H. M. de Koningin heeft in haar bekende rede van Dec. 1942 gelijke rechtsbedeling voor alle bevolkingsgroepen zonder onderscheid van landaard toegezegd.

Ten einde aan deze toezegging uitvoering te kunnen geven, zijn de oude Raden van Justitie en Landraden vervangen door Landrechtshoofden (nieuwe stijl). Deze niet te verwarren met de oude landrechtshoofden, die rechtspraken in de procedure voor lichte misdrijven en overtredingen voor alle landaarden.

Deze Landrechtshoofden nieuwe stijl zijn alleen rechtsprekende rechters voor alle zaken, voor alle landaarden zoowel voor civiele als strafzaken. Het is wel duidelijk, dat op deze landrechtshoofden een zeer zware en zeer verantwoordelijke taak rust. Immers zij moeten rechtspreken zonder overleg met mederechters, zooals vroeger de Voorzitters der Landraden en Presidenten van de Raden van Justitie. Zij moeten verstand hebben van de Europeesche en de adatrechtspraak naar gelang van den landaard van den berechte. Er is voorloopig nog geen hooger beroep voor strafzaken, zodat hun uitspraak welke over leven en dood kan beslissen bindend is. Wanneer men daarbij nog bedenkt, dat de eisch van juridische scholing is vervallen, dan kan men hier moeilijk van een verbetering van de rechtspraak spreken en houdt men zijn hart vast voor de beslissingen te nemen in niet zeer duidelijke of ingewikkelde zaken, waarbij dan ook nog persoonlijke indrukken de uitspraak zullen beïnvloeden. De praktijk zou hier wel eens kunnen uitwijzen, dat de partij met den besten advocaat het proces wint, wat bij collegiale raden bestaande uit juristen zeker minder het geval zal zijn, ofschoon ook daar de kracht van overtuiging van den rechtskundigen adviseur van een der partijen wel eens doorslaggevend zal zijn. In civiele zaken zal gelukkig hooger beroep wel mogelijk zijn en wel bij den Appèlraad voor het gebied Borneo en de Groote Oost, welke is gevestigd te Makassar. Deze regeling is slechts tijdelijk en men is er slechts noodgedwongen toe overgegaan, wegens gebrek aan krachten geschikt om de functies van een collegiale rechtspraak te vervullen. Ja, men is zelfs gedwongen door dit gebrek om Landrechtshoofden aan te stellen, die zeker niet over de noodige rechtskennis beschikken, gewenscht voor de uitoefening van dit ambt.

Het ligt in de bedoeling, dat hooger beroep ook in strafzaken mogelijk wordt gemaakt en dat voor den eenmansrechter weer collegiale rechtspraak wordt ingesteld, althans voor grotere zaken. Verder is bij deze rechtspraak de instelling van een zelfstandig openbaar Ministerie, uit te oefenen door Officiëren, Substituut-Officiëren, magistraten en adjunct-magistraten in voorbereiding. Door dezen nieuwe vorm is aan de ernstigste grief tegen de gescheiden rechtspraak tegemoet gekomen.

Gelukkig zijn door de beperkingen van het rechtsverkeer en de onmogelijkheid om bevoren vorderingen van voor den oorlog te innen civiele zaken nog weinig belangrijk en hebben de nieuwe rechters tijd en gelegenheid om zich in de vele moeilijkheden verbonden aan hun ambt in te werken.

Het is duidelijk, dat wij hiermede een geheel nieuwe periode

van de rechtspraak zijn ingegaan en dat deze nieuwe vorm veel hoogere eischen stelt aan de rechters dan vroeger, aangezien zij thans na en door elkaar te behandelen krijgen civiele en strafzaken van Europeanen, Chinezen, Indonesiërs en andere landaarden, waarbij zij telkens het recht moeten toepassen, bestaande voor deze verschillende bevolkingsgroepen.

De President van den Appèlraad, mr. T. G. Lekkerkerker, die voor den oorlog hier President van den Raad van Justitie was, heeft dadelijk na de bevrijding in overleg met den Directeur van Justitie te Batavia deze reorganisatie met inzet van al zijn energie voorbereid en tot stand gebracht. Hij heet helaas den tijd niet meer mogen beleven, dat deze nieuwe rechtspraak zich heeft geconsolideerd, want hij is kort na het gereedkomen daarvan gestorven.

De manschappen der 7 December Divisie gaan aan land.

Wapenstilstand

Een Nederlandsch soldaat schrijft ons dd. 16 October uit Java: „Het was bij een van de Compagnieën, die in den ring rondom Batavia liggen, dat we het bericht van den wapenstilstand hoorden. Het was 10 uur 's avonds en we zaten op de voorgalerij van een kamponghuisje. Rondom het kamp heerschte een weldadige rust. Er was alleen het gegons van stemmen uit de verschillende verlichte kamponghuisjes en het getik van de druppels van de in den middag gevallen regenbui. Het woord wapenstilstand zou in deze omgeving een vreemde klank hebben, wanneer de voorafgegane maanden er niet waren.

Precies 10 uur 's avonds kwam de stem van den P.C.J.-omroeper. Wapenstilstand, de derde binnen een tijdperk van 6 jaren. De eerste bracht een gevoel van ontsteltenis; de tweede een gevoel van vreugde en opluchting. Welke gevoelens deze derde wapenstilstand vergezellen, heeft de omroeper ons verteld, door middel van de commentaren der verschillende dagbladen. Wij hebben geweten hoe deze commentaren zouden zijn. Wij wisten, dat „Trouw“ zeer sceptisch, het „Parool“ zeer verheugd en de „Waarheid“ nog steeds niet tevreden zou zijn. Toch is er iets dat vreemd aandoet. Steeds weer lezen we in verschillende dagbladen, dat we de reële feiten onder de oogen moeten zien. Maar deze zijn niet gebaseerd op den feitelijken toestand in Indië, maar op de programma's van de politieke partijen in Nederland. Het Indische probleem is geworden tot strijdmiddel van de partijen. De werkelijke reële feiten liggen hier. En die zijn, dat de T.R.I. geen geregeld léger is, maar min- of meer ongeregelde, particuliere benden, waarover noch Soekarno, noch Sjahrir volledige zeggenschap hebben; dat deze groepen als „pelopors“ een vreeselijke terreur op de burgerbevolking uitoefenen. Daarom doet deze wapenstilstand zoo vreemd aan, omdat aan den werkelijken toestand niets verandert. Rampokpartijen zullen blijven voorkomen en onder aanvoering van hadji's zullen pelopors, burgers uit de kampong blijven ontvoeren en vermoorden.

De Commissie-Generaal kan trotsch zijn op haar eerste politieke succes, Lord Killearn kan tevreden zijn over zijn bemoeiingen en de Partij van den Arbeid kan het als een winstpunt aan haar zijde boeken, *de reële feiten hier in Indië veranderen niet.* Daarom kunnen wij in den ring rondom Batavia, dezen wapenstilstand met een gevoel van onverschilligheid aavaarden. Het is alleen jammer, dat de verwijdering tusschen Nederland en de menschen, die het naar de overzeesche gebieden heeft uitgezonden, steeds grooter wordt. Vanavond zal in de kampong vlakbij ons een feest gehouden worden, ter eere van het feit dat zij nu vrij zijn en rustig kunnen leven. De Kepala Kampong is vanmiddag hier geweest om de Hollandsche soldaten uit te noodigen op het feest. Deze menschen weten nog niet, dat er een wapenstilstand gesloten is. En het is goed dat zij dit niet weten, want het zou een gevoel van verslagenheid bij hen teweegbrengen. Bij een groot aantal landgenooten mag er vreugde zijn over het feit, dat de wapenstilstand geteekend is. Ik vraag me af of deze zelfde menschen die vreugde ook gekend zouden hebben wanneer de

Aankomst te Priok van 2000 man der 7 December-Divisie met de „Boisevain“

Nederlandsche regering anderhalf jaar geleden een wapenstilstand met Mussert zou zijn aangegaan.

De inheemsche bevolking zal nooit begrijpen, dat deze wapenstilstand in feite geen verandering teweegbrengt. Het geeft hen alleen het gevoel, dat ze nu aan hun lot overgelaten worden. Want een jaar geleden hebben ze ook een wapenstilstand gekend, die alleen maar nieuwen schrik en ellende gebracht. Maar onze kampong zal vanavond zijn selamatan houden, omdat ze nog niet weten en omdat er Hollandsche soldaten zijn om hen te beschermen.”

kalender

„oost en west“

1947

Tegen het einde van November a.s. verschijnt wederom een „Oost en West“ kalender van zes bladen met zes gekleurde platen in 3-kleurendruk, reproducties van olieverfschilderstukken van Aert Cock, voorstellende tafreelen en landschappen van Oost en West-Indië

Het verheugt ons den leden mede te kunnen deelen, dat in tegenstelling met het vorig jaar thans de kalender niet behoefte te worden afgehaald, maar

franco en goed verpakt wordt toegezonden aan de opgegeven adressen en reeds vóór St. Nicolaas aan huis bezorgd kan zijn.

De afmetingen van den kalender zijn 32 x 45 cm. Onder de illustraties zijn groote duidelijke kalendercijfers gedrukt.

De prijs bedraagt f 2.50; voor het zenden naar Oost en West-Indië 15 cent extra en naar het buitenland 25 cent extra. Bestellingen kunnen NU reeds opgegeven worden aan de Koninklijke Vereeniging „Oost en West“, Dr. Kuypersstraat 5, Den Haag, door storting op onze postrekening 14574.

Adressen gaarne volledig en duidelijk leesbaar opgeven.

Antwoord op de Curaçaosche en Surinaamsche petities

Krachts hem verleende Koninklijke machtiging heeft de Minister van Overzeesche Gebiedsdeelen, Zijne Excellentie Mr. J. A. Jonkman, de Gouverneurs van Suriname en Curaçao verzocht aan de staten hunner gebiedsdeelen in antwoord op de namens hen aan Hare Majestelt de Koningin aangeboden petities, te doen weten:

aan Suriname:

dat Hoogstdezelve met dankbaarheid heeft kennis genomen van de in de namens de Staten van Suriname aangeboden petitie van 25 Juni j.l. tot uiting gebrachte, in Suriname levende gevoelens van trouw en aanhankelijkheid aan Haar en Haar Huis;

aan Curaçao:

dat Hoogstdezelve met erkentelijkheid heeft kennis genomen van de in de namens de Staten van Curaçao aangeboden petitie van 6 Juni j.l. betugde aanhankelijkheid aan Haar Huis;

aan beide gebiedsdeelen:

dat overeenkomstig de reeds door Hoogstdezelve in Haar troonde van 23 Juli j.l. geuite toezegging, ten spoedigste zal worden bevoorred, hetgeen ter bevrediging van den in de petitie tot uitdrukking gebracht drang naar vernieuwing der staatsinstellingen, voorshands zonder grondwetwijziging kan geschieden;

dat hierbij in afwachting van de Rijksconferentie niet slechts ten aanzien van de plaatselijke ordening, doch ook ten aanzien van het bestuursbeleid in het algemeen, mede door één soepele en vooruitstrevende interpretatie der bestaande bepalingen, zal worden gestreefd naar de uiterste ontwikkeling van de aanwezige wettelijke mogelijkheden;

dat in de eerste plaats zal worden gestreefd naar een zoo spoedig mogelijken uitbouw van een gezonde decentralisatie van bestuur en wetgeving, opdat door verdere inschakeling van de ingezetenen in het plaatselijk bestuur de onmisbare

grondslagen van staatkundigen vooruitgang en ordening op democratische leest zullen worden verstevigd, welke tegelijkertijd een passende onderbouw opleveren voor een bewerktuiging vormen van het centrale bestel;

dat voorts zullen worden voorbereid wijzigingen in de bestaande voorschriften van het kiesrecht, alsmede in de samenstelling van de volksvertegenwoordiging, waarbij, rekening houdend met het eigen sociologische karakter van het gebied, met name zal worden nagegaan, hoe, door het openen van de mogelijkheid tot een ruime uitbreiding van het kiesrecht ook de groote massa dezer maatschappij, welke nog vrijwel geheel buiten het politieke leven staat, op verantwoorde wijze tot representatie zal zijn te brengen, omdat in het vertegenwoordigend college een zoo juist mogelijke weergave zal worden verkregen van de bevolking in al haar geleidingen;

dat in aansluiting op het bovenstaande, veranderingen in het systeem der verhoudingen van gouverneur en volksvertegenwoordiging zullen worden ingeleid, welke zoover zullen gaan in de richting van een verantwoordelijk bestuur als met het bestaande artikel 62 van de Grondwet en de bestaande verplichtingen tegenover de heterogene en onvoldoende samenhangende groepen der bevolking verenigbaar is te maken;

dat hiermede tevens gepaard zal gaan een beperking van inmenging van Nederlandsche wetgevende organen en een evenredige uitbreiding van de plaatselijke bevoegdheden te dezen aanzien als uiting van zelfstandigheid in het bewind van eigen aangelegenheden, welke voor het overige op de aanstaande Rijksconferentie nader zullen worden afgebakend;

dat inmiddels, zonder vooruit te loopen op de te zijner tijd te ontwerpen rijksstructuur, zal worden gezocht naar een weg, om het door het bezoek der statendelegaties aan Nederland verlevendigde contact met Suriname en Curaçao te verdiepen en uit te breiden door een meer regelmatig overleg ook met representanten uit deze gebiedsdeelen; en

dat ten slotte de grootste aandacht zal worden geschonken aan den uitbouw en de versterking van de geestelijke, economische en sociale grondslagen der Surinaamsche en Curaçaosche samenleving, zonder hetwelk de beraamde staatsrechtelijke voorzieningen niet voldoende hecht zouden zijn gefundeerd.

MET NIEUWE HOOP door R. D. SIMONS

In Suriname heeft er onlangs een plechtigheid plaats gehad. In tegenwoordigheid van den Gouverneur en met wisseling van redevoeringen zijn er jonge cacao-boompjes in den grond gestoken en daarmee is er ook een nieuwe hoop geplant: hoop op een herleeft cacao-cultuur. Er was een tijd, dat cacao het voornaamste export-artikel van Suriname uitmaakte. Reeds in 1706 had de eerste uitvoer plaats; toen nog maar 900 pond. Naar Amsterdam ging de eerste cacao in 1733. Een halve eeuw na het begin (1766) was de export gestegen tot 675.000 pond.

De cultuur werd van groote betekenis omstreeks 1850. De aanvraag uit Amerika nam toe en na den achteruitgang van de suikercultuur werden vele „suiker-staten“ in cacao-plantages omgezet. Het recordjaar was 1895 met een uitvoer van ruim 4½ miljoen kg. Maar juist in hetzelfde jaar begon de ramp, die de cacao zoo vernietigen, n.l. de krullotenziekte. In 1904 was de uitvoer al tot beneden één miljoen kg. gedaald; daarna eenige opleving, maar toch niet van dien aard, dat de plantages loonend konden werken. De cacao-cultuur als „grootte landbouw“ ging practisch te niet, de kleine landbouwers verbouwen op hun perceelen, in Suriname grondjes genoemd, nog „grondjes-cacao“, maar later werd er weinig zorg meer aan besteed en het eens cacao-rijke Suriname is nu op import aangeezwen. De krullotenziekte verdoonde zich het eerst in het district Saramacca, maar sloeg snel over naar andere deelen van het land. Zij wordt veroorzaakt door een schimmel (Colletotrichum luxificum) en openbaart zich door een abnormale dikte der twijgen, het afvallen der bloesems en 't „versteenen“ der vruchten, waardoor die afvallen of waardelooze noten bevatten. In het Neger-Engelsch wordt de krullotenziekte Bigi-foetoe-loetoe (grootte, dikke beenen-loten) genoemd. Over het karakteristieke van den Neger-Engelschen naam zegt Dr. C. J. J. van Hall in de Encyclopaedie van Nederlandsch-West-Indië het volgende: Wat de ziektesymptomen betreft, het meest in het oog vallend zijn de abnormaal dikke (hypertrophisch ontwikkelde) twijgen, die de thans algemeen gebruikte, doch zeer weinig passende naam van krulloten hebben gekregen. Krullen of omkrullen is n.l. in het geheel geen karakteristieke eigenschap der krulloten, wel echter hun abnormale dikte; de Creolen kennen dan ook een veel karakteristieker benamen, toen ze deze

loten vergeleken met de oneezwollen beenen van patiënten, die aan filariosis lijden en ze bigi-foetoe-loetoe noemden. Men heeft getracht de krullotenziekte op twee wijzen te bestrijden. Het Landbouwproefstation beval „inkapping“ aan, d.i. sterk snoeien der boomen en daarna bespuiten met een oplossing van koper-sulfaat. Dan de boomen onder voortdurende controle houden en zich verdikkende twijgen en versteende vruchten verwijderen en verbranden. De „methode-Ter Laag“ was minder radicaal; de boomen afzoeken en evenals bij de inkappingsmethode zieke takken en vruchten verwijderen en de boomen met Bordeauxsche pap besproeien. Niet zulke intense besnoeiing dus, wat dit voordeel had, dat er geen oogst verloren ging.

Maar beide therapieën waren te kostbaar en ook waar zij werden toegepast, was het resultaat niet, wat er van verwacht werd: de productie bleef ongeveer 1/10 van wat die eens geweest was. Men ging het toen met de bacoven (in Nederland bananen genoemd) probeeren. Met steun van het gouvernement werden groote oppervlakten beplant, contracten met de United Fruit Co afgesloten, maar toen werd het de z.g. Panama-ziekte, die deze cultuur volkomen om hals bracht.

Daarna rubber — nieuwe teleurstelling! Maar er waren oude planters, die hun hart aan de cacao verpand hadden en op een herleving van deze cultuur bleven hopen. Er waren hier en daar boomen, die door de krullotenziekte niet waren aangetast en daarvan wilde men plantsoenen uitplanten. Onder hen, die een nieuwe cacao-cultuur bleven propageeren, mag in de eerste plaats de heer Th. Waller worden genoemd. Verleden jaar reisde hij naar Trinidad en zag daar cacao-varieteiten, die resistent waren tegen de krullotenziekte. Het was aan den heer Waller te danken, dat het Landbouwproefstation op Trinidad zich bereid verklaarde Suriname van plantsoenen te voorzien; het Surinaamsche gouvernement verleende medewerking en de zaak werd geëntameerd. Wij zagen eenige maanden geleden hoe prof. G. Stahel, directeur van het Landbouwproefstation te Paramaribo, de jonge plantjes vertoefdele. Er waren er van dood gegaan, maar andere schoten flink wortel en „deden“ het goed. En nu zijn er dan planties in den grond gezet; als hierboven vermeld, is dit een plechtigheid geworden, waarbij de noodige goede wenschen zijn uitgesproken. Naar het heet, zouden de eerste cacao-planties in 1684 door Ridder de Chatillon uit Trinidad naar Suriname zijn gebracht. Indien dit juist is, dan zal — als de cultuur slaagt — Trinidad ten tweede male voor Suriname een cacao-cultuur hebben geschapen.

Waar vechten wij voor?

Aan het weekblad van de 1e mariniers-
brigade in Indië, ontleenen wij:

Langzaam rijdt een stoet door de straten van Soerabaja en later, op het kerkhof Kembang Koening, vormen de ijle tonen van de doodenmarsch, gespeeld door een pijper, een syphonie in mineur met het geruisch van de hooge tjemara's. Geweersalvo's brengen een saluut aan den gevallen; een geestelijke zegent het graf en zegt de gebeden. En met tromgeroef en het presenteren van de geweren wordt het stoffelijk overschot van een marinier aan de aarde toevertrouwd.

Steeds opnieuw bekruipt een gevoel van bitterheid, als we een onzer ten grave dragen. We vragen ons af: „Waarvoor?”

In het Vaderland doet een dominee of een pastoor zijn droevige plicht en vertelt in voorzichtige bewoordingen, dat een zoon, een broer, de echtgenoot, de vader is heengegaan. Een gezin is in rouw gedompeld en ook daar vraagt men zich af: „Waarvoor?” „Voor wie?”

Toch niet voor de groep menschen, die een deputatie naar de haven van Amsterdam stuurde, toen het m.s. „Oranje” arriveerde, om onze gerepatrieerde gewonden te begroeten met uitdrukkingen, waarvan „Moordenaars!” nog tot de minst erge behoorde.

Of vallen er kameraden en blijven anderen voor hun leven invalide voor degenen, die illegale acties op touw zetten ten-

Manoeuvres in September te Tjililitan door de Nederlandsche Tank-Afdeling. Dit Nederlandsche tank-corps is geheel door ex-krijgsgevangenen gevormd.

einde uitzending van dienstplichtigen naar Ned. Indië te doen mislukken? Er zijn er onder deze groep, die zich op deze manier trachten te onttrekken aan de uitzending, omdat zij angst hebben of omdat deze uitzending voor hen zelf of voor hun kinderen materiele nadeelen met zich mede zou kunnen brengen. Het grootste gedeelte van deze „anti Indië uitzending volgens de grondwet” groep, de z.g. „progressieven” wordt echter gedreven door ideële motieven.

„Geeft Indië de vrijheid, want men heeft er recht op”, zoo wordt er geredeneerd. Deze belangrijke groep laat zich echter meer leiden door gevoelsoverwegingen dan door gezond verstand; daarbij komt dat het meereendeel niet die kennis van Indië heeft om een objectieve kijk te kunnen bezitten op de huidige gebeurtenissen in deze landen.

„Geef de Indonesiërs hun Merdeka!” Doch wij, in en ver rond Soerabaja, weten wat Merdeka beteekent in het land van Soekarno. Dagelijks hooren en ervaren wij meer, wat zich in de nog niet door ons bezette gebieden afspeelt. Merdeka beteekent in de praktijk vrijheid om te doen waar men zin in heeft, en dit houdt in, dat de eene groep de andere onderdrukt. En de door het Japansche facisme besmette jeugd vindt die Merdeka prachtig. Men droomt van macht, die komen zal en die macht leeft men maar vast uit op de vreedzame landbouwbevolking, die thans blootstaat aan een onbeschrijflijke uitbuiting en brandschatting.

Volkomen onafhankelijkheid voor Indië, dus, om een oude leus te herhalen, „Indonesië los van Holland”, zou voor Indië op dit oogenblik een volkomen ondergang beteekenen.

Tot dit inzicht komen zoo langzamerhand ook de „progressieven” en men beseft in dit kamp nu, dat het Indische politieke probleem heusch niet zoo eenvoudig is, als men zich dat in den beginne had voorgesteld.

Leuzen, verklaringen en gevoelsargumenten, hoe goed ook bedoeld, zijn ten enenmale onvoldoende gebleken om een oplossing te bewerkstelligen. Wat wel voldoende kan zijn, is daden stellen, aanpakken, iets doen. En zeker niet vele dingen niet doen.

Nederland heeft Indië noodig om niet af te zakken tot de onbelangrijkheid van bijv. een Baltische randstaat.

Aan de andere kant heeft ook Indië Nederland noodig. In de eerste plaats om de orde en rust te herstellen, in dit zoo ver-

Nederlandsche tank in actie.

deelde land en als dat bereikt is om, tezamen met de goedwillende nationalisten (en niet met de Japansche collaborateurs), het bindend element te zijn bij de opbouw van dit thans zoo beklagenswaardige land, dat zoo geleden heeft en steeds meer lijdt onder de gevolgen van het Japans fascistische bewind en de hierop afgestemde politiek van Soekarno.

De toekomst van Indië en voor een belangrijk deel ook van

Nederland, hangt af van de snelheid, waarmede de orde en de rust hier zal zijn teruggekeerd.

En hier ligt onze taak, daarvoor vechten wij, daarvoor brengen wij offers. Laten wij hopen, dat wij ons spoedig kunnen gaan wijden aan deze taak op grootere schaal dan tot dusverre mogelijk was.

We weten, dat het een taak is, „worth to fight for

ONZE VEREENIGING

Afdelingen helpen elkaar.

Op de laatste hoofdbestursvergadering werd door een der afgevaardigden het denkbeeld aanbevolen van samenwerking der groote afdelingen met kleine, die in hun omgeving gelegen zijn.

Het zou, zoo voerde men aan, voor de kleinere afdelingen, die niet al te ver van groote afdelingen liggen, praktische voordeelen meebrengen, indien kon worden samengewerkt, o.m. inzake het uitnoodigen van sprekers, het geven van filmvertooningen e.d. Deze kleinere afdelingen, wier middelen veelal bescheiden zijn, zouden hierdoor méér voor hun leden kunnen doen.

Agenda voor de Algemeene Vergadering.

welke gehouden zal worden op Donderdag 21 November in het Hotel Figi te Zeist, om 11 uur v.m.

1. *Opening.*
2. *Goedkeuring van de notulen van de vergadering van 5 October 1945.*
3. *Vaststelling van de nieuwe statuten en van het nieuwe huishoudelijk reglement.*
4. a. *Behandeling van het jaarverslag 1945.*
b. *Goedkeuring van de rekening en verantwoording over het beheer in 1945.*
c. *Vaststelling van de begroting 1947.*
d. *Benoeming van de commissie tot onderzoek der rekening en verantwoording over 1947. Voorgesteld worden de Heer J. W. van Aalst, A. Vrolijk en L. R. Wentholt.*
5. *Voorziening in de vacatures van algemeen secretaris en algemeen penningmeester, naar aanleiding van het aftreden van Ir. M. H. C. Vreede.*
Het hoofdbestuur heeft daarvoor de volgende voordrachten opgemaakt:
voor algemeen secretaris: a. Mr. L. van Son
b. Mr. G. H. Eskes
voor algemeen penningmeester: a. Mej. L. H. Krüger
b. W. R. Menkman
6. a. *Voorziening vacature C. Poortman, lid van het dagelijksch bestuur, uit de volgende voordracht:*
1. J. C. de Vos
2. G. Scholten.
b. *Benoeming van Ir. M. H. C. Vreede als opvolger van wijlen J. A. van Stavere tot adviseerend lid van het dagelijksch bestuur.*
7. *Voorstel om in de vacature F. Oudschans Dentz, vertegenwoordiger van de afdeling Suriname, te benoemen den Heer J. Boonacker, oud-Districts-commissaris en gepensionneerd Agent-Generaal van de Immigratie in Suriname.*

8. *Uitreiking van de zilveren medaille aan den Heer Fred Oudschans Dentz.*

9. *Rondvraag.*

Des namiddags om 2 uur zullen de na te noemen films vertoond worden:

- a. *De Reis van Prinses Juliana naar Curaçao en Suriname in 1945.*
 - b. *Een dag uit het leven van een Nederlandsch soldaat in Indië.*
 - c. *De bevrijding van Indië.*
- N.B. Er bestaat gelegenheid tot lunch en koffiemaaltijd in het Hotel Figi.

De Hoofdbestursvergadering.

VERKORT VERSLAG van het behandelde ter hoofdbestursvergadering op 10 October 1946 in het Indisch Instituut te Amsterdam.

Aanwezig het dagelijksch bestuur en 23 hoofdbestursleden; niet tegenwoordig waren 14 afdelingen.

1. *De notulen van de hoofdbestursvergadering van 20 Juni j.l. worden goedgekeurd, nadat de voorzitter eenige vragen betrekking hebbende op het ontwerp-statuten beantwoord heeft.*
2. *Sttaande wijdt de voorzitter eenige woorden ter nagedachtenis van den Heer J. A. van Stavere.*
3. *Begroting 1947.*
Na uitvoerige bespreking, welke in hoofdzaak loopt over de afdracht van de afdelingen aan het hoofdbestuur en de verhooging van de minimum-contributie ad f5.— met f1.— extra als bijdrage in de kosten van het orgaan, wordt de begroting 1947 goedgekeurd.
4. *Het concept-huishoudelijk reglement wordt goedgekeurd en zal ter vaststelling aan de a.s. algemeene vergadering worden voorgelegd.*
5. *Mededeelingen.*
Besloten wordt:
a. *de a.s. algemeene vergadering te Zeist te houden;*
b. *den Heer J. Boonacker bij de a.s. algemeene vergadering voor te dragen als opvolger van den Heer F. Oudschans Dentz in het hoofdbestuur, als vertegenwoordiger van de afdeling Suriname.*
c. *Mejuffrouw L. H. Krüger bij de a.s. algemeene vergadering voor te dragen voor benoeming tot penningmeesteresse, aangezien de werkzaamheden thans in die mate omvangrijk geworden zijn, dat een combinatie van de functies secretaris en penningmeester niet meer doenlijk is.*
d. *de bestaande overeenkomst tusschen de Koninklijke Vereeniging „Oost en West” en het Koloniaal Landbouwmuseum te Deventer, waarbij o.m. overeengekomen is, dat een lid van het Koloniaal Landbouwmuseum als zodanig beschouwd wordt als lid van „Oost en West”, op te zeggen vóór 1 November 1946 en daarvoor een andere regeling te treffen.*

Opbouw van de Zuid-Molukken

Op initiatief van Kapitein Tahija, adviseur voor de afgevaardigden van de Zuid-Molukken op de conferentie van Malino, zijn ongeveer een maand geleden vier contactgroepen opgericht in Batavia, Bandoeng, Ambon en Makassar. De oprichting van contactgroepen in Medan en Soerabaja is in voorbereiding.

Het doel van deze contactgroepen is zooveel mogelijk Ambonneesche intellectueelen in georganiseerd verband bijeen te brengen, ten einde hun capaciteiten te gebruiken voor de ontwikkeling van de Daerah der Zuid-Molukken. Ze bestaan uit 15 tot 20 leden, die niet allen Zuid-Molukkers behoeven te zijn. Zooveel mogelijk wordt er voor gezorgd, dat de leden afkomstig zijn uit verschillende bedrijven en diensten. Uitgewerkte plannen op het gebied van economie (waarop het zwaartepunt valt), onderwijs, volksgezondheid, financiën, wetgeving politiek enz. worden door deskundigen in deze contactgroepen opgesteld en door bemiddeling van Kapitein Tahija, die zitting heeft in den Raad van Departementshoofden en in den Adviesraad van het Regeeringscommissariaat voor Borneo en de Groote Oost, voorgelegd aan de Regeering.

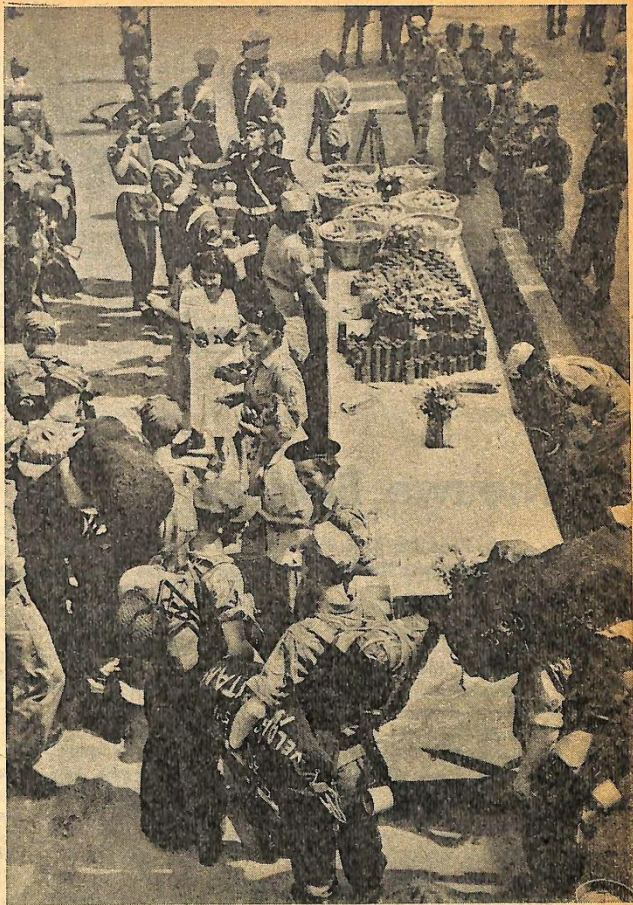
Met opzet is hier de politiek in de laatste plaats genoemd, omdat deze contactgroepen op zuiver wetenschappelijke wijze de technische zijde van de verschillende problemen beoogen te belichten. Ze zijn dus niet anders dan intelligence-bureaux en planning-boards, welke alle beschikbare gegevens (intelligence) verzamelen en aan de hand daarvan de noodige plannen (planning) ontworpen voor den opbouw van Indonesië in het algemeen en van de Zuid-Molukken in het bijzonder. In geen geval bedoelen te vertegenwoordigende lichamen van politieke groepen of vereenigingen te zijn. Dit blijft voorbehouden aan den nog in te stellen Zuid-Molukken-Raad.*

Deze samenbundeling van krachten is noodzakelijk, omdat ongeveer 94% van de intellectueelen uit de Zuid-Molukken zich buiten hun geboorteland bevinden. Vooral wanneer straks de Zuid-Molukken-Raad zijn werkzaamheden aanvangt, moet deze kunnen steunen op de samenwerking van zooveel mogelijk deskundigen, bovendien is het gewenscht, dat de intellectueelen ingeschakeld worden bij den opbouw en ontwikkeling van hun eigen land, zoodat zij daarvoor ook mede de verantwoordelijkheid dragen.

In een onderhoud met Kapitein Tahija, den promotor van deze plannen, werden verschillende uitgewerkte plannen getoond, die getuigen van den wetenschappelijken arbeid, welke door de intellectueelen van de Zuid-Molukken, ten bate van hun land, geheel in hun vrijen tijd, wordt verricht. De contactgroepen zullen desgevraagd ook hulp verleen aan de voormannen van andere daerahs en staten; dit is zeer noodzakelijk voor de samenwerking tusschen alle rassen van Indonesië.

De veestapel in de Groote Oost

Direct na de capitulatie van Japan is men begonnen na te gaan, hoe het stond met de sterkte van den veestapel op de verschillende eilanden van den Archipel, en hoewel van alle eilanden de gegevens nog niet volledig zijn, is het mogelijk omtrent de voornaamste vroegere vee-eilanden een overzicht te geven. Op Bali valt de toestand, wat de runderstapel betreft, over het algemeen mee. De varkensstapel heeft er echter zwaar geleden, zoodat voorloopig van uitvoer op groote schaal van deze, veevoort geen sprake kan zijn. Op Soembawa heeft de paardenstapel vooral kwalitatief geleden, doordat de Japansche Marine en het leger de beste exemplaren opeischten voor uitvoer. De buffelstapel ging er in aantal achteruit, terwijl de veestapel gedeceimeerd werd. De veestapel van Soemba, het uit veeleekundig oogpunt belangrijkste eiland, onderging een ernstige aderlating, zoodat wat het runderen als de paardenstapel betreft. Het aantal runderen is van 25000 op 15000 en het

Hartelijk begroet en met spijs en drank ontvangen, betreden de mannen van de 7 December-Divisie voor het eerst den grond van Java

aantal paarden van 60.000 tot 20.000 teruggelopen. Ook de kleinvee- en kippenstapel ging hier ernstig achteruit. Op Timor is een achteruitgang van de veestapel, terwijl op Zuid-Celebes de toestand gelukkig meevalt. Weliswaar is ook hier de grootveestapel wat achteruit gelopen, doch niet in ernstige mate. Alleen de varkensstapel liep sterk terug. Omtrent de oorzaken van de in vele gevallen ernstige teruggang kunnen genoemd worden: massale afslachting door den Japanschen bezetter; het vorderen van vee voor veel te zware trek- en draagdiensten, waardoor de veesterfte sterk toenam; het niet-bestrijden van besmettelijke veeziekten door gebrek aan sera en vaccins en tenslotte het feit, dat de veebezitters geen voldoende zorg aan hun vee konden besteden doordat zij werden gebruikt voor aanleg van defensie-werken etc. Momenteel wordt de bestrijding van besmettelijke veeziekten krachtig ter hand genomen door den Burgerlijken Veeartsenijkundigen Dienst. In het Gewestelijk Laboratorium werd ruimte beschikbaar gesteld voor de bereiding van vaccins voor immunisatie tegen twee der gevaarlijkste veeziekten, n.l. miltvuur en septicaemia-epizootica. Tienduizenden dieren zijn reeds of worden in de naaste toekomst hiermede gevaccineerd. Het spreekt van zelf, dat de Veeartsenijkundige Dienst alle pogingen in het werk zal stellen om te trachten den veestapel, die voor vele deelen van de Groote Oost en Borneo van zoo'n groote economische betekenis is, (ploegvee, export) zoowel quantitatief als kwalitatief weder op het gewenschte peil te brengen. In verband hiermede was het noodzakelijk de uitvoer van vee uit sommige gebieden te limiteeren. Daarnaast zijn of worden de maatregelen ter verbetering van de veestapel weer ter hand genomen. Hier speelt

het gebrek aan goed fokvee vaak nog een belemmerende rol. Vervoersmoeilijkheden en uitvoerbeperking van fokdieren zijn andere factoren, die de verbetering soms nog tegenhouden. Zoo vraagt Zuid-Celebes fokvee uit Bali, n.l. rindvee. Momenteel kan er nog niet geleverd worden. Overigens kan nog vermeld worden, dat plannen in studie zijn om te komen tot oprichten van vleesch-conserven-fabrieken, terwijl ook aan de pluimveeteelt de noodige aandacht wordt en zal worden geschonken, o.m. door intensivering van de eier-industrie.

De veestapel, is voor vele eilanden van groote economische betekenis door de export van slachtvee en fokvee. Een enkel cijfer moge dit toelichten; alleen al vanuit Bali en Lombok werden jaarlijks 30.000 runderen en 150.000 varkens naar Singapore verscheept. De veëxport begint weer te draaien. Zoo wordt regelmatig vee geëxporteerd vanuit Donggala naar Borneo en Makassar, van Flores naar Makassar, van Bali naar Java en Celebes. De K.P.M. heeft kortgeleden weer twee vaste z.g. veelijnen ingelegd naar Java en Makassar, om veeëxport van Soemba, Soembawa en Bali mogelijk te maken.

Nieuwe Boeken

Prof. Mr. J. A. Eigeman: „De bouw van het nieuwe Koninkrijk”. Uitgeverij De Kern.

Met deze staatsrechtelijke en staatkundige studie voltooit prof. Eigeman hetgeen werd voorbereid in vroegere werken: „Indië en het Koninkrijk”, „Indië en de Ministerraad” en „De onvoltooide organisatie van het Koninkrijk”.

Treffend is vooral de stelling, dat het toekomstige Koninkrijk, gelijk prof. Eigeman het ziet — met zijn sterke kern in de Kroon en in de vier woorden „In naam des Konings” — een historische voortzetting is van Thorbecke's schepping, gelijk hij in de Narede als ideaal heeft geschetst. Men weet, hoe Thorbecke daarin de hoofdtrekken der constitutioneele monarchie aanduidde. Prof. Eigeman komt tot den zeer bijzondere verschijningsvorm van een ministerraad, waarin die leden van het college zitting hebben, die besluiten over onderwerpen, welke het algemeen staatsbelang raken. Thorbecke sprak van onderwerpen, „welke tot het algemeene systeem des gouvernementen behoreen”. Prof. Eigeman maakt dit tot culminatiepunt van de nieuwe rijksraads-gedachte.

„Een monarchisch constitutioneel bestel van hoogere orde, aanvaard als de staatkundige openbaring van een nieuwen geest en een nieuwen tijd” — zoo ziet prof. onzen toekomstigen internationalen staat.

Hij geeft er zich rekenschap van, dat om dit doel te bereiken werk van hooge orde verricht moet worden. „De belangstelling der wereld”, aldus Eigeman, „is op ons gericht. Op het gebied van het internationale privaatrecht hebben wij onze sporen verdiend. Mogen onze nakomelingen kunnen schrijven, dat ook op het gebied van het semi-internationale publiekrecht Nederland voraan staat”. Dit werd geschreven in Juni 1946.

Zoo snel gaat de ontwikkeling, dat wij nu reeds weten, dat aan de voorwaarden van nationalen aard en van historische strekking, welke prof. Eigeman aan ons staatkundig beleid stelde — en waarin, naar hij verklaarde, de figuur van een republiek Indonesia niet paste — gezinszinnig voldaan werd. Hij heeft dit voorvoeld, zeggende: „Inderdaad, om een nieuwen Nederlandschen staat op te trekken, verspreid liggende over drie werelddeelen, en met kracht en zwaarte in zichzelf, zullen andere bouwmeesters geroepen moeten worden dan die tot dusverre hun handwerk verrichtten”.

Men moet hieraan met diep leedwezen, wel de conclusie toevoegen, dat tot op dit oogenblik Nederland die bouwmeesters, die de groote beslissingen konden brengen in het beslissende uur voor Nederland en Indië, noch hier, noch ginds gevonden zijn.

Karel Neys: „Westerse Acculturisatie en Oosters Volksonderwijs”. Academisch proefschrift. „Luctor et Emergo”, Leiden.

Als ergens een dieper reikende studie van het wezen van het in Indië opgebouwde onderwijsstelsel werd geschreven, heeft zij ons niet bereikt. Dit proefschrift is — degelijk en deugdelijk — geheel op den kern van het vraagstuk gericht:

Nederlandsch bestuur was geroepen tot het brengen van het volksonderwijs in de Inheemsche, dus in een Oostersche maatschappij. Men kan de tallooze daaruit groeiende bezwaren erkennen, zoo men maar hun onvermijdelijkheid vooropstelt; deze Oostersche maatschappij had niet uit eigen kracht in het volksonderwijs voorzien, zij kon daartoe ook niet bij machte zijn — en dus moest zoowel in den impuls als in de uitvoering wel de Westersche oorsprong zich doen gevoelen. Men heeft nochtans oprecht naar aanpassing gestreefd. Neys heeft de werking van dit adaptatie-beginsel zeer zorgvuldig onderzocht; hij erkent de beperkingen daarin, ook het sociaal-economisch karakter van de adaptatie. En hij eindigt met een zeer opmerkelijk citaat van Furnivall, die schreef: „It may be an illusion, that the school is a village school, but it is a useful illusion”.

Nu de tijd van onze illusies in Indië, hetzij nuttig, fraai of anderszins, voorschans voorbijrijdt, nu ginds het onderwijs, sinds jaren verstrooid en op andere paden geraakt, geheel andere wegen zal inslaan dan men ooit voorzag, blijft het nuttig en leerzaam in dit proefschrift opnieuw over een getuigenis te beschikken van den ernst, waarmede het probleem eens werd beschouwd.

N. van Meeteren: „Noodlotsdagen”. Drukkerij De Stad, Willemstad, Curaçao

Wat weet men in Nederland van Curaçao? Zeer weinig. Wat weet men van de geschiedenis van Curaçao? Vrijwel niets. Als men aan honderd Nederlanders vraagt, hoe het komt dat Suriname en Curaçao thans deelen zijn van het Koninkrijk der Nederlanden, zal er op zijn allerbest één zijn, die het weet.

De belangstelling, die zoo langen tijd volkomen heeft ontbroken, is den laatsten tijd wat toegenomen en zoo al er wellicht ook eenige aandacht zijn voor dit in Willemstad verschenen boekje, dat enkele zeer bewogen jaren in de geschiedenis van Curaçao behandelt.

Het is zooals dr. W. Ch. de la Trij Ellis in zijn voorwoord zegt: de heer Van Meeteren heeft voor een ware aanwinst voor de litteratuur over Curaçao gezorgd. Hij teekent daarin de loopbaan van dien merkwaardigen Zwitser, Johann Rudolf Lauffer, die, in 1752 in Zofingen in het kanton Aargau geboren, zich op Curaçao vestigde en het daar tot Gouverneur bracht.

Hij werd daar in 1796 toe benoemd en Van Meeteren behandelde met name de woelige jaren van 1798 tot 1800, die eindigden met de overname door de Engelschen. Later heeft Lauffer zich voor zijn bewind in die jaren moeten verantwoorden voor een een krijgsgaad in Den Haag, die hem in 1805 van alle schuld vrijspak, zoodat hij naar zijn geliefde eiland kon terugkeeren, waar hij op zijn buitenplaats „Blenheim” zijn laatste levensjaren sleet. Daar werd hij in 1833 begraven en daar rust ook zijn vrouw, Hermina Corpus Davelaar, die hem 39 jaren overleefde en er in Juli 1872 werd bijgezet.

Van Meeteren vertelt boeiend van dit leven en met name van die moeilijke jaren van den overgang der achttiende in de negentiende eeuw, toen Curaçao tenslotte tijdelijk voor het Rijk verloren ging. Willen wij het behouden, in welke nieuwe staatkundige verhouding dan ook, dan zullen wij er toch naar moeten streven, dat voor heden en verleden van Curaçao in Nederland actiever belangstelling gewekt wordt en blijft leven, dan vroeger het geval was.

**Mr. W. H. van Helsdingen: „De plaats van
Nederlandsch-Indië in het Koninkrijk”**

E. J. Brill, Leiden.

Met „stemmen van overzee” duidt de schrijver zelf het karakter van dit werk aan, dat eigenlijk een compilatie is van veel, wat in Indië op staatkundig gebied gedacht, voorbereid en geschreven werd. Aan den term „compilatie” is in geen deele de ietwat denigreerende strekking te verbinden, die men aan het woord soms geeft — voor dit werk van samenvatting is een zeer scherp onderscheidingsvermogen onontbeerlijk. Mr. van Helsdingen blijkt daarover in deze reeks verhandelingen over het federatieve stelsel, over de z.g. Inlandsche meerderheid, over den Volksraad, over de centrale organen van het Koninkrijk, in zeer ruime mate te beschikken. Uitermate leerzaam is vooral hetgeen in het tweede deel werd samengebracht: eenige fragmenten uit artikelen, in Londen verschenen tijdens de bezetting van Nederland en hier te lande nog vrijwel onbekend, een uiteenzetting over het Handvest der Vereenigde Naties, de „gemeenschappelijke verklaring” der illegaliteit en tenslotte een verzameling ambtelijke adviezen, waartrent de Regeering — zoo zij het al ooit zal doen — althans toen het boek werd samengesteld, haar standpunt nog niet heeft bepaald. Onmisbare bouwsteen brengen voor een historisch oordeel, vormt dit tweedeel boek vooral een nuttige handleiding — tot welker samenstelling juist mr. W. H. van Helsdingen wel zeer geroepen was — voor het volgen der aanstaande Rijkskonferentie. Indien men althans nog van een „aanstaande Rijkskonferentie” spreken mag.

**Mr. H. W. Picard: „De waarheid over Java”
W. van Hoeve, Deventer.**

Mr. Picard heeft indertijd met zijn reeks van vijftien radio-causerieën over Indië een uitermate nuttig werk gedaan; terecht wordt erkentelijkheid uitgesproken jegens directeur Willem Vogt van de AVRO, die deze reeks uitzendingen mogelijk maakte. Daardoor kon men, tegenover veel averechtsche en veel officieele voorlichting over Indië, althans ook de waarheid hooren. Het is de verdienste van mr. Picard, dat hij die waarheid helder, duidelijk en met overtuigingskracht gesproken heeft.

**D. H. Meyer: „Japan wint den oorlog”
Leiter Nypels, Maastricht.**

Aan dit voortreffelijke boekje, dat ieder lezen moet, die wat in Indië gebeurt wil begrijpen, wordt in dit nummer een artikel gewijd, zoodat wij hier van verdere bespreking kunnen afzien.

**Alfred van Sprang: „Doodenkamp Ambarawa”
Uitg. Jacob van Campen, Amsterdam.**

Een pretentieloos ooggetuigenverslag van een journalist over het leven en lijden in het kamp Ambarawa. Het is een pijnlijke waarheid, dat de aandacht voor lectuur over de ellende in den Japanschen bezettingstijd zeer verzwakt is. In de toekomst kunnen detailverslagen als deze er toe bijdragen, de vorming van een historisch beeld van het geheel mogelijk te maken.

JAPAN WINT DEN OORLOG. (Vervolg van blz. 3)

De Japanners hebben welbewust de Indonesiërs voorgehouden, dat zij de onafhankelijkheid zouden verkrijgen, uiteraard binnen het kader van een almachtig Japan. Naarmate de Japanners in de oorlogvoering meer tegenslagen ondervonden, en eerst recht toen hun nederlaag onvermijdelijk bleek, hebben zij de inderhaast uitgeroepen onafhankelijkheid achtergelaten als een naar zij hoopten onuitwischaar spoor van hun aanwezigheid, een spoor hetwelk in den Japanschen gedachtegang wellicht eens weer kan leiden tot terugkeer der Japanners.

Deze geheele ontwikkeling wordt klaar en helder, in een zakelijkheid welke zich nooit aan eenig adjectief te buiten gaat en een soberheid, welke alleen de feiten doet spreken, uiteengezet.

Dit sober verhaal vormt een tragedie. Men ziet voor zijn oogen door de Japanners alles omver halen en vertrappen wat door samenwerking van Nederlanders en Indonesiërs was tot stand gekomen. Men ziet voor zijn oogen het zaaien van den haat. Men ziet tevens hoe dit zaad wortel schoot. Het schoot wortel bij talloze politieke figuren, waarvan sommigen wellicht van werkelijke vrijheid bleven droomen en waarvan de meesten slechts den gemakkelijken weg kozen. Het schoot ook wortel bij de jeugd. Men moet zich hierover niet verbazen; het zou een wonder zijn geweest indien een zoo virulente propaganda geheel zonder gevolg ware gebleven. Dergelijke wonderen geschieden niet. Toch krijgt men den indruk dat van Nederlandsche zijde op zulk een wonder is vertrouwd.

De schrijver zegt hiervan:

Ware aanstands na Japan's capitulatie een zelfs maar zeer kleine en bescheiden macht van enkele duizenden Nederlanders aanwezig geweest, waren de voorbereidingen, die door talloze hooge ambtenaren in de gevangenkampen getroffen waren, uitgevoerd, zoo staat wel vast, dat in die eerste zes weken na Japan's overgave een hervatting van het bewind zonder zeer veel tegenstand mogelijk zoo zijn geweest.

De groepen, die wij zoo even noemden, waren onthutst, diep ontsteld en verdoofd door het feit van Japan's nederlaag, die zij voor volkomen onmogelijk hadden gehouden. Leidende figuren wachtten, ontgoeheld en verward, op hun verder lot; de misleide groepen hunner volgelingen wachtten in verwarring af en de groote, breede, vele miljoenen tellende massa van Java's bevolking wachtte de bevrijding door Nederlanders en het herstel van orde, rust en welvaart, eveneens door Nederlanders.

Dit alles bleef uit. De Nederlanders bleven op bevel uit Brisbane in de kampen. De met levensgevaar voorbereide plannen der leidende ambtenaren bleven onuitgevoerd, het fatale haat ontstond. Het stadium van de absolute gezagloosheid.

In dit vacuum konden de aangeduide groepen hun verarring overwinnen; ze zagen onverwacht een laatste kans. Ze hebben die kans gegrepen. Ze hebben groepen gevormd, commissies, comités, regering en benden; er ontstond een koortsachtige bedrijvigheid, die zich alras ontplooid tot een veelvormige terreur. De massa der bevolking die al wekenlang vergeefs op de Nederlanders en op den terugkeer van haar vertrouwde eigen hoofden wachtte, was een weerloze prooi voor deze terreur. Dat was de kans der extremisten, die gegrepen werd.

Dit was tegelijkertijd een volkomen onverwachte kans voor de Japanners. Ze hadden zich met wonderlijke gewilligheid neergelegd bij het voor de meesten hunner eveneens volkomen onverwachte bevel der capitulatie. Een snel gearriveerde kleine macht van enkele duizenden Nederlanders zou in hen een willig instrument gevonden hebben; men had het waar noodig lokaal kunnen gebruiken en dan snel kunnen afvoeren. De Nederlanders kwamen niet; de Engelschen verschenen evenmin. Het vacuum ontstond en daarin zagen ook deze Japanners een onverwachte kans. Tallozen hunner hebben wapenen, voorraden, geldmiddelen en krijgstuig in handen der extremisten gespeeld. De wonderlijke situatie ontstond, dat in sommige deelen van Java Japanners de Nederlanders beschermden tegen tierende benden, terwijl in andere deelen van Java andere tierende benden door andere Japanners in het gebruik van moderne wapenen, machinegeweren en mortieren werd geoffend.

Als later, blijken mocht, dat Java is verloren gegaan en dat Japan, wat Java betreft, den oorlog heeft gewonnen, ligt het moment van deze overwinning aan het eind van die noodlottige acht weken, die verstreken zijn tusschen het vallen van de atombom op Hiroshima en de aankomst van die eerste paar duizend troepen te Tandjong Priok.

Tot dusver dit droef relaas. Een half jaar is verstreken sinds het geschreven werd. Men weet, hoeveel dichter wij sindsdien zijn gekomen bij beslissingen. Dit staat wel vast: tot welke beslissing men inzake Indië ook komen zal, men zal de verhoudingen in Indië nimmer ten volle begrijpen, indien men niet heeft kennis genomen van het aangrijpend relaas in het boek van D. H. Meyer.

INDISCH RESTAURANT

„Ardjoena”

Groot Hertoginnelaan 68,
Den Haag, Telef. 391332

**Dagelijks
Rijstafel** vanaf 12 uur

RESERVEERT TIJDIG UW TAFEL

Bontmantels

Veulen, Kalf, Persianer,
Mol, Persianer-Patte,
Lapin, 1946 Chevette

Ook groote sorteering
in $\frac{3}{4}$ Mantels

Zilvervossen - Martercolliers

Zomerprijzen

PEPERZAK beheerscht 't vak

Edisonstraat 126, Tel. 336665, Den Haag

J. B. WOLTERS

Groningen - Batavia

Zo juist verschenen:

H. C. CROES en A. VAN DIJK

Oud Inspecteurs van
het Indisch onderwijs

Eenvoudige cursus

voor

MALEIS

IN DE PRAKTIJK

Geïllustreerd. Met afzonderlijke „Sleutel”, bevattende
de Hollandse vertaling van de Maleise oefeningen

Prijs f2,25*

Verkrijgbaar bij de Boekhandel

De cursus

voor mannen en vrouwen met durf en doorzettingsvermogen per maand f 6,—

**Hogere
Alg. Ontwikkeling**

104 lessen in: geschiedenis, kunstgeschiedenis, literatuur, sociologie, economie, Godsdiensten, mythologie, muziekgeschiedenis, rechtskennis, wijsbegeerte, psychologie, rhetorica, staatsinrichting.

EEN CURSUS
VAN BESCHAVING

Vraagt
prospectus

SLUISWEG 29
DEN HAAG
Tel. 773224
No 6 warr tel. 181223

O.W. 11

Oost West - Thuis Best

met *C.Jamin* 't allerbest!

Hotel Pomona

(met Vegetarisch Restaurant)

Molenstraat 53, Telef. 116067*
DEN HAAG

ER IS
MAAR
EÉN

Klokken-Dokter

Telefoon
2 nummers

33.38.69
33.79.26

in Den Haag, RUYSDAELSTRAAT 72-129
met de grootste reparatie-*inrichting*
op het gebied van antieke klokken

zoals: staande klokken met en zonder speelwerk, Engelsche tafelklokken met maan en datum, Friese klokken, stoel- en staartklokken met en zonder maan en datum, sloopjes enz.

Met de meest moderne uurwerken het aangewezen adres

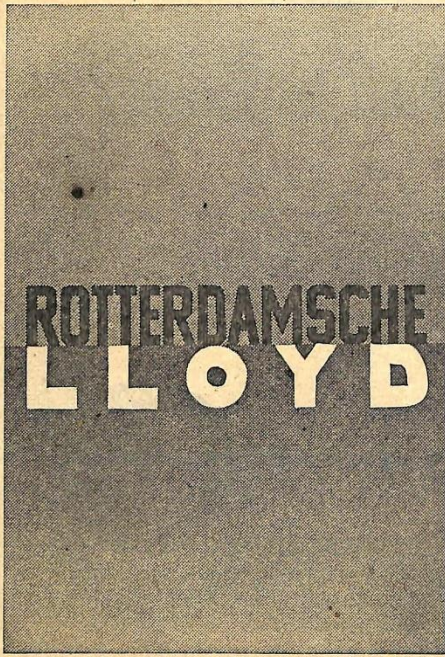
ALLE ONDERDEELLEN VOORRADIJ

**NEDERLANDSCHE
HANDEL-MAATSCHAPPIJ, N.V.**

opent
DOCUMENTAIRE CREDIETEN
ter financiering van goederen-importen

Hoofdkantoor: Amsterdam - Kantoren in binnen- en buitenland

W. J. Innemee & Zonen n.v.

Den Haag
Denneweg 71-73
Telefoon 115940*

•
Haarlem
Kinderhuisvest 29-33
Telefoon 10441

**Begravenis
Transport
Crematie**

Oost - West

**KOLEN
KEMELING**

ZIJN 'T BEST

Laan van Meerdervoort 382, Tel. 333243
Anth. Heinsiusstraat 36, Telefoon 550811
Ruychaverstraat 1, Telefoon 554775

Eet

Ten Hoeve's

Roggebrood

Heerengracht 22, Waldeck Pyrmontkade 2E
DEN HAAG
v. Meursstraat 10a, ROTTERDAM

Rotterdamsche Bankvereniging

*Een sterke schakel
in het Binnen- en Buitenlandsch
Betalingsverkeer*

193 VESTIGINGEN IN NEDERLAND

ROELF BOEKEMA

PRINSESTRAAT 60,
hoek Juffrouw Idastraat
's-GRAVENHAGE

**POSTZEGELS
VEILINGEN**

AANKOOP - VERKOOP
KEURING - TAXATIES

MESKER

PARKSTRAAT 10 - DEN HAAG

WONINGINRICHTING
BINNENHUISARCHITECTUUR

Indisch
Restaurant

„Waroong Djawa”

Lange Houtstraat 4, Telefoon 113466

's-GRAVENHAGE

Unox

fijnste
vleeschwaren

VA 1 0365

Engageert voor Uw Voorstellingen, Feesten, Partijen, het
„Musica Cabaret” van „MARTIN RIJKEN”
Uitsluitend prominente Ned. artisten en musici
Verstrekt U vrijblijvend alle gewenschte inlichtingen

MARTIN RIJKEN

Artist en Ondernemer, **Nieuwe Binnenweg 346 b**
ROTTERDAM (West) Telefoon 30126 (K 1800)

Programma's in iedere prijs en genre

't Goude Hooft

Groenmarkt, Den Haag

TAVERNE - RESTAURANT

alwaar de keuken op zeer
bijzondere wijze wordt verzorgd

Internaat „Aerdenhout”

Gevestigd in een *prachtige, groote villa* en gelegen
in een *gezonde duin- en bosrijke omgeving*,
vlak bij tramhalte. Uitsluitend voor jongens en
meisjes, die een Middelbare School of hieraan
verbonden Overbruggingsklasse bezoeken.

*Toezicht van docenten en uitgebreide contrôle
op het huiswerk in eigen studiezaal. Achter-
geraakte kinderen worden door deze docenten
geheel bijgewerkt.*

Voor nog enkele inschrijvingen staat de gelegenheid
open bij den

Directeur, Siingerweg 6, Aerdenhout, Tel. 26277

„Snatager”

Bureau voor
Recherche en Informatie
's-Gravenhage

INFORMATIES EN NA'SPORINGEN
OP ELK GEBIED

Stationsweg 133c, Telefoon 116510—110565

ZO JUIST VERSCHENEN:

„En Soekarno lacht”...

Ervaringen van een onafhankelijk oorlogscorrespon-
dent: *Allred van Sprang*. Met pakkende foto's uit
republikeinse bron. In kleurig omslag, prijs f 2,90.

UITGEVERIJ W. VAN HOEVE, te 's-Gravenhage

In de boekhandel verkrijgbaar.

Ant. A. Lohman

Juwelier - Horloger

Kalverstraat 138, Amsterdam-C.
Diezersstraat 39, Zwolle.

Uw horloge-reparatie

kunnen wij weer uitvoeren

